

BYĆ PRZEDSIĘBIORCZYM -PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

**WYNIKI EWALUACJI PROGRAMU
W ROKU 2014**

Struktura raportu:

- 1. Założone rezultaty programu**
- 2. Opis zrealizowanych badań ewaluacyjnych**
- 3. Charakterystyka badanej próby**
- 4. Wyniki badania panelowego**
- 5. Informacje z grupowych wywiadów pogłębianych**

Założone rezultaty programu (1)

Według założeń, w roku 2014 w wyniku uczestnictwa w zajęciach realizowanych w ramach modułu Przedsiębiorczość:

Co najmniej 70% uczniów biorących udział pogłębi wiedzę i umiejętności wchodzące w skład postawy przedsiębiorczej:

- co najmniej 50% uczniów będzie umiało samodzielnie zaplanować kolejne etapy podejmowanych przedsięwzięć/projektów i zastosować zasady skutecznej komunikacji w różnych sytuacjach życiowych,
- co najmniej 40% uczniów zwiększy aktywność w zakresie poszukiwania i wykorzystywania zróżnicowanych źródeł informacji,
- co najmniej 30% uczniów zwiększy aktywność związaną z rozwijaniem swoich predyspozycji.

Co najmniej 30% uczniów zwiększy zainteresowanie specyfiką społeczności lokalnej (realizując projekty z nią związane).

Założone rezultaty programu (2)

Według założeń, w roku 2014 w wyniku uczestnictwa w zajęciach realizowanych w ramach modułu Przedsiębiorczość:

Co najmniej 70% uczniów pogłębi wiedzę i umiejętności w zakresie pracy zespołowej:

- co najmniej 60% uczniów będzie umiało stosować zasady efektywnej pracy w zespole,
- co najmniej 50% uczniów będzie umiało przygotować prezentację rezultatów własnej pracy (osiągnięć grupy projektowej),
- co najmniej 40% uczniów będzie umiało stosować zasady konstruktywnego rozwiązywania konfliktów.

Co najmniej 30% uczniów zwiększy umiejętności w zakresie posługiwania się technologiami informacyjno – komunikacyjnymi (będzie umiało dokumentować etapy projektu uczniowskiego w formie cyfrowej).

Opis badania ewaluacyjnego

W ramach autoewaluacji programu przeprowadzono panelowe badanie ankietowe na warstwowo - losowej próbie 229 uczniów. Wylosowani uczniowie byli ankietowani dwukrotnie – przed oraz po zakończeniu realizacji programu. Poniżej zaprezentowano zrealizowany schemat doboru próby badawczej.

	Kategoria ze względu na wielkość miejscowości		
	do 50 tys. mieszkańców	50 tys. do 300 tys. mieszkańców	powyżej 300 tys. mieszkańców
Liczba badanych klas	8	3	3

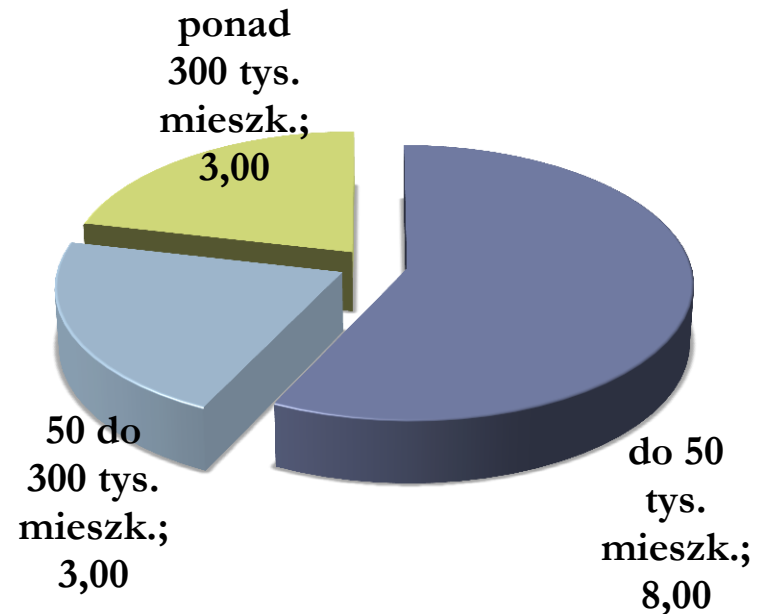
Ponadto z losowo wybranymi uczniami uczestniczącymi w Ogólnopolskim Konkursie na Najlepsze Przedsięwzięcie Uczniowskie Idea 2014 przeprowadzono pogłębione wywiady grupowe (wzięło w nich udział 15 uczniów ze szkół zlokalizowanych w 9 województwach).

Próba badawcza (1)

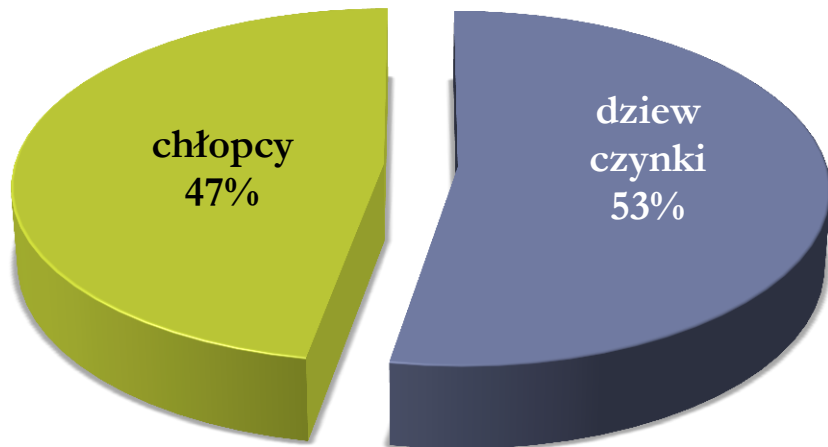
Badani uczniowie rekrutowali się ze szkół zlokalizowanych na terenie 12 województw:

- dolnośląskiego – 16 uczniów
- lubelskiego – 18 uczniów
- lubuskiego – 22 uczniów
- małopolskiego – 14 uczniów
- mazowieckiego – 7 uczniów
- opolskiego – 24 uczniów
- podkarpackiego – 16 uczniów
- pomorskiego – 12 uczniów
- śląskiego – 34 uczniów
- świętokrzyskiego – 14 uczniów
- warmińsko-mazurskiego – 19 uczniów
- zachodniopomorskiego – 33 uczniów

Struktura próby ze względu na wielkość miejscowości – liczba badanych klas

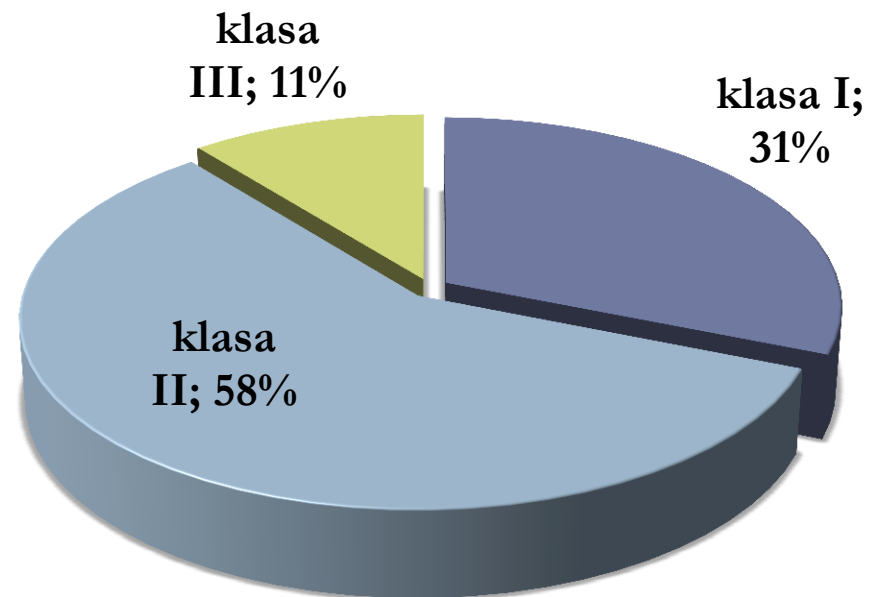

Próba badawcza (2)

Struktura próby ze względu na płeć

Struktura próby według klas

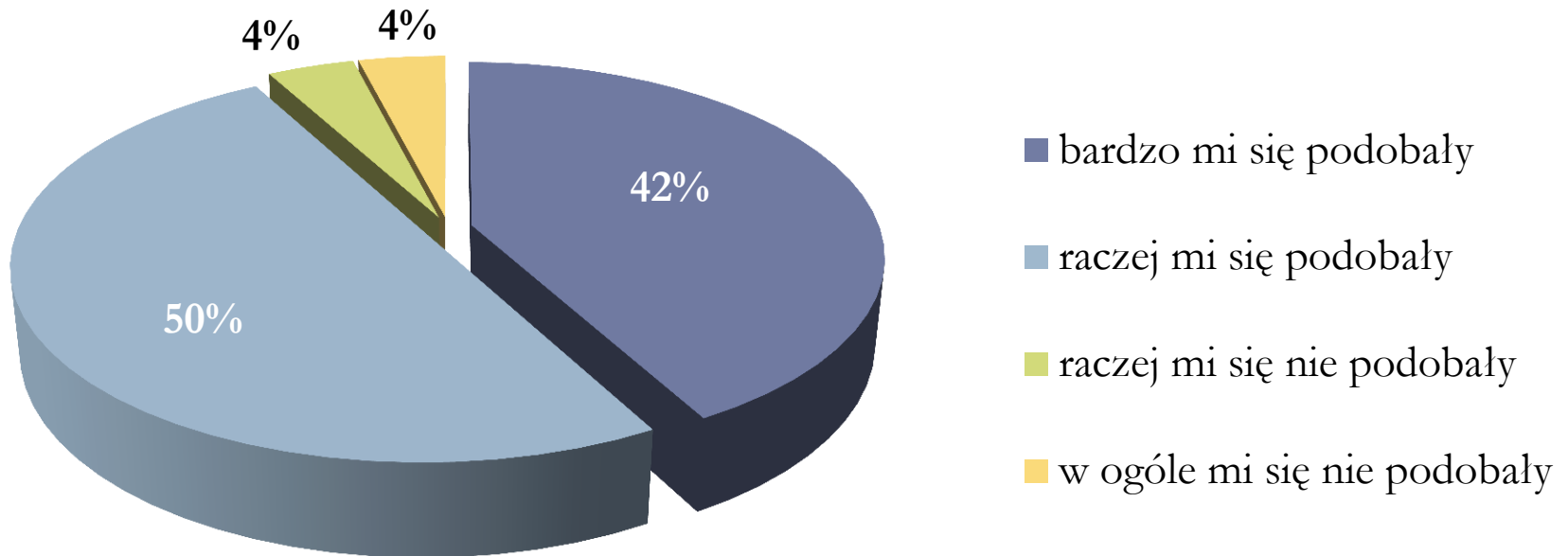
Wyniki badania ankietowego

Ocena programu

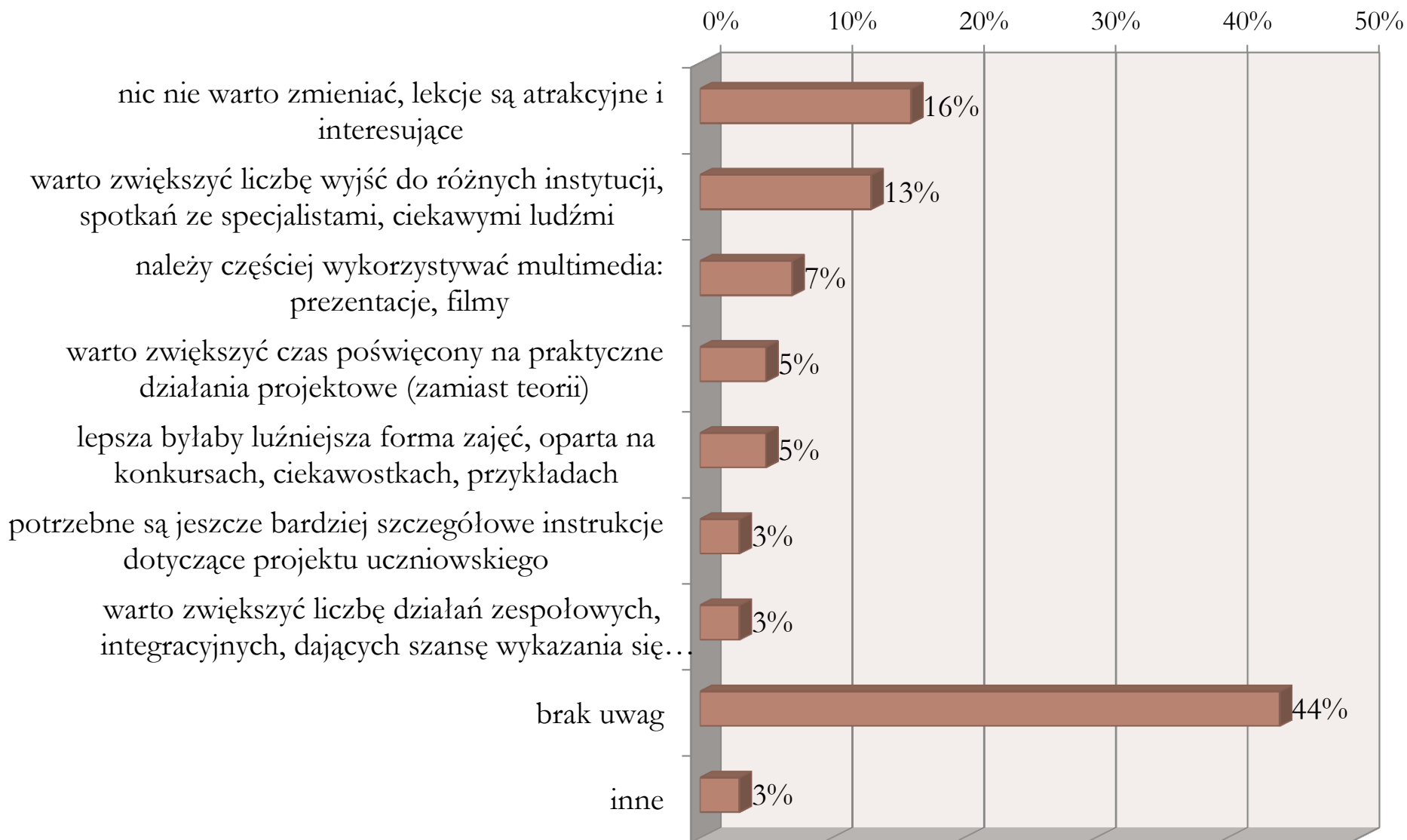

Ogólna ocena zajęć zrealizowanych w ramach programu

Czy i na ile podobały Ci się lekcje prowadzone w ramach programu „Przedsiębiorczość”?

Sugestie uczniów dotyczące możliwości uatrakcyjnienia programu

Wyniki badania ankietowego

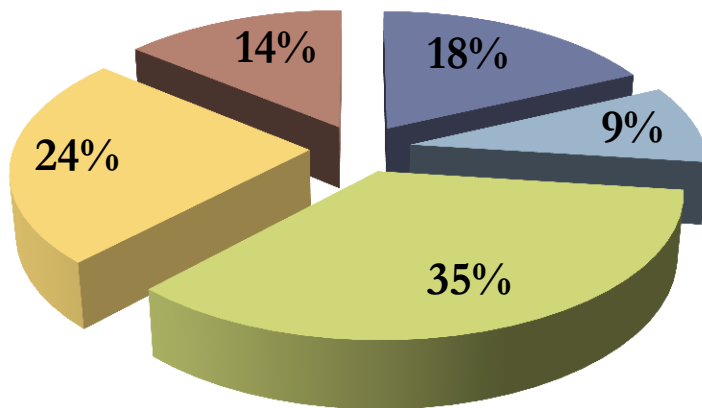
Efekty realizacji programu

– zmiany w zachowaniach uczniów

Umiejętność planowania kolejnych etapów projektu uczniowskiego

Przed programem

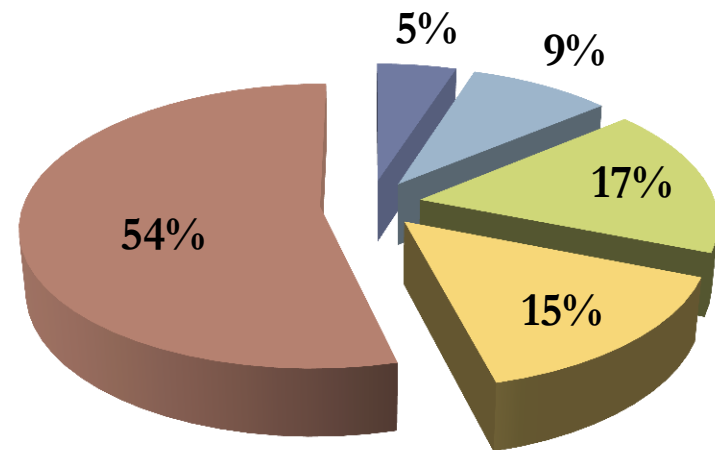
Liczba poprawnie zaplanowanych etapów

■ 0 ■ 1 ■ 2 ■ 3 ■ 4

Po programie

Liczba poprawnie zaplanowanych etapów

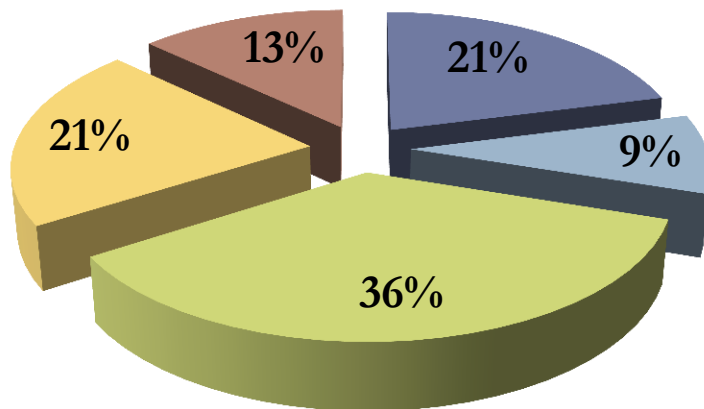

■ 0 ■ 1 ■ 2 ■ 3 ■ 4

Umiejętność planowania działań w ramach kolejnych etapów projektu uczniowskiego

Przed programem

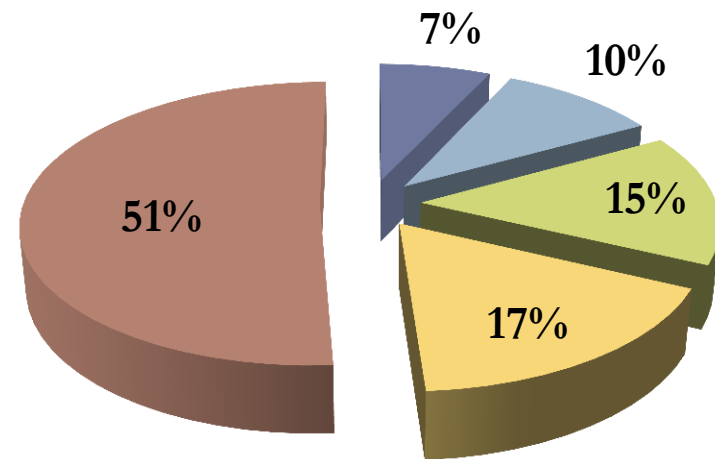
Liczba adekwatnie zaplanowanych działań

■ 0 ■ 1 ■ 2 ■ 3 ■ 4

Po programie

Liczba adekwatnie zaplanowanych działań

■ 0 ■ 1 ■ 2 ■ 3 ■ 4

Zmiana poziomu umiejętności planowania działań (np. etapów projektów, przedsięwzięć) - samoocena

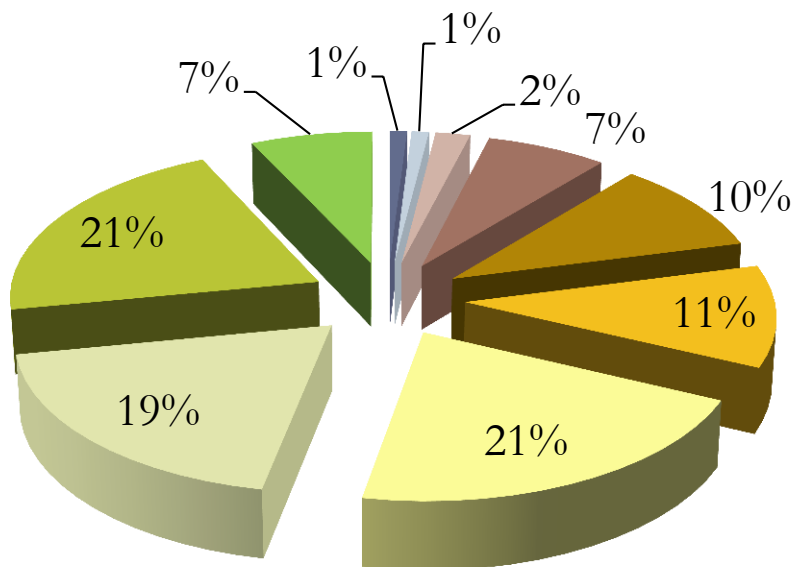
Ocena pretest	Posttest : 0 (brak umiejętności) – 10 (b. duże umiejętności)								Ogółem pretest
	3	4	5	6	7	8	9	10	
0 – brak	1	0	0	1	0	1	0	0	3
2	0	0	0	1	0	0	0	1	2
3	0	1	1	0	0	0	0	0	2
4	0	0	5	2	3	1	6	0	17
5	0	1	8	7	2	7	9	6	40
6	0	0	6	6	9	6	13	1	41
7	0	0	4	2	7	7	10	9	39
8	0	0	2	2	8	8	6	9	35
9	0	0	1	1	3	4	13	8	30
10 –b. duże	0	0	0	1	0	1	6	12	20
Ogółem posttest	1	2	27	23	32	35	63	46	229

W przypadku 58% uczniów uczestniczących w badaniach odnotowano wzrost oceny poziomu umiejętności w zakresie planowania działań.

Umiejętność stosowania zasad skutecznej komunikacji w różnych sytuacjach życiowych – wynik testu

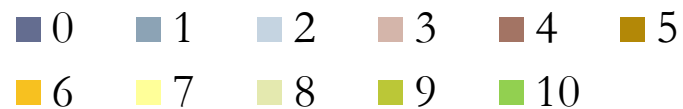
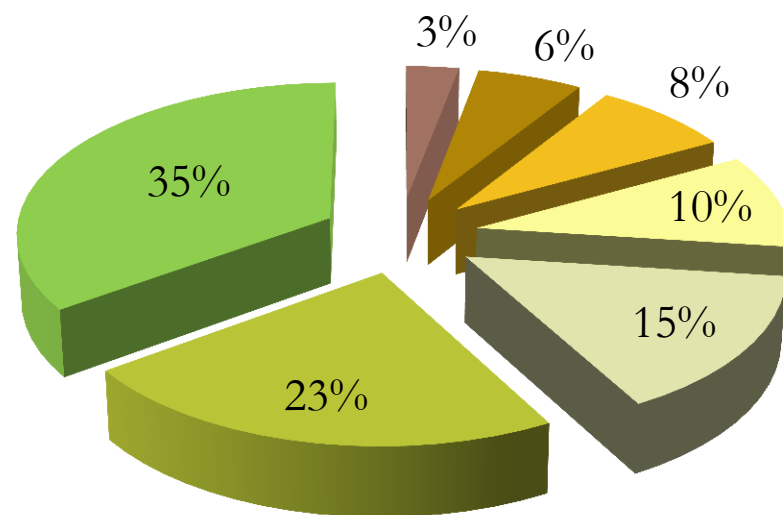
Przed programem

Liczba punktów w teście

Po programie

Liczba punktów w teście

Zmiana poziomu umiejętności stosowania zasad skutecznej komunikacji w różnych sytuacjach życiowych – wynik testu

Wynik - pretest	Posttest - wynik							Ogółem pretest
	4	5	6	7	8	9	10	
0	0	0	1	0	1	0	0	2
1	0	0	0	0	0	0	1	1
2	0	1	0	0	0	1	0	2
3	1	1	1	0	1	1	0	5
4	0	5	2	4	2	1	1	15
5	3	2	5	4	2	3	4	23
6	0	3	2	2	5	6	8	26
7	1	1	5	2	10	15	15	49
8	1	0	1	4	5	12	20	43
9	0	0	1	4	9	12	22	48
10	0	0	0	3	0	2	10	15
Ogółem posttest	6	13	18	23	35	53	81	229

Aż 69% uczniów uczestniczących w badaniach (158 osób), uzyskało w badaniu końcowym wyższy wynik testu dotyczącego zasad skutecznej komunikacji w różnych sytuacjach życiowych.

Zmiana poziomu umiejętności komunikacyjnych - samoocena

Ocena pretest	Posttest : 0 (brak umiejętności) – 10 (b. duże umiejętności)									Ogółem pretest
	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
0 – brak	0	0	0	1	0	0	2	0	0	3
2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
3	1	0	0	0	0	0	1	1	0	3
4	0	0	0	1	1	2	1	0	1	6
5	0	1	0	1	1	3	3	3	4	16
6	0	0	0	0	5	3	8	9	5	30
7	1	1	0	1	4	10	12	14	4	47
8	0	0	0	3	1	3	9	11	10	37
9	0	0	0	0	1	6	10	14	15	46
10 –b. duże	0	0	0	0	1	5	2	18	14	40
Ogółem posttest	2	2	1	7	14	32	48	70	53	229

W przypadku 51% uczniów uczestniczących w badaniach odnotowano wzrost oceny poziomu umiejętności komunikacyjnych

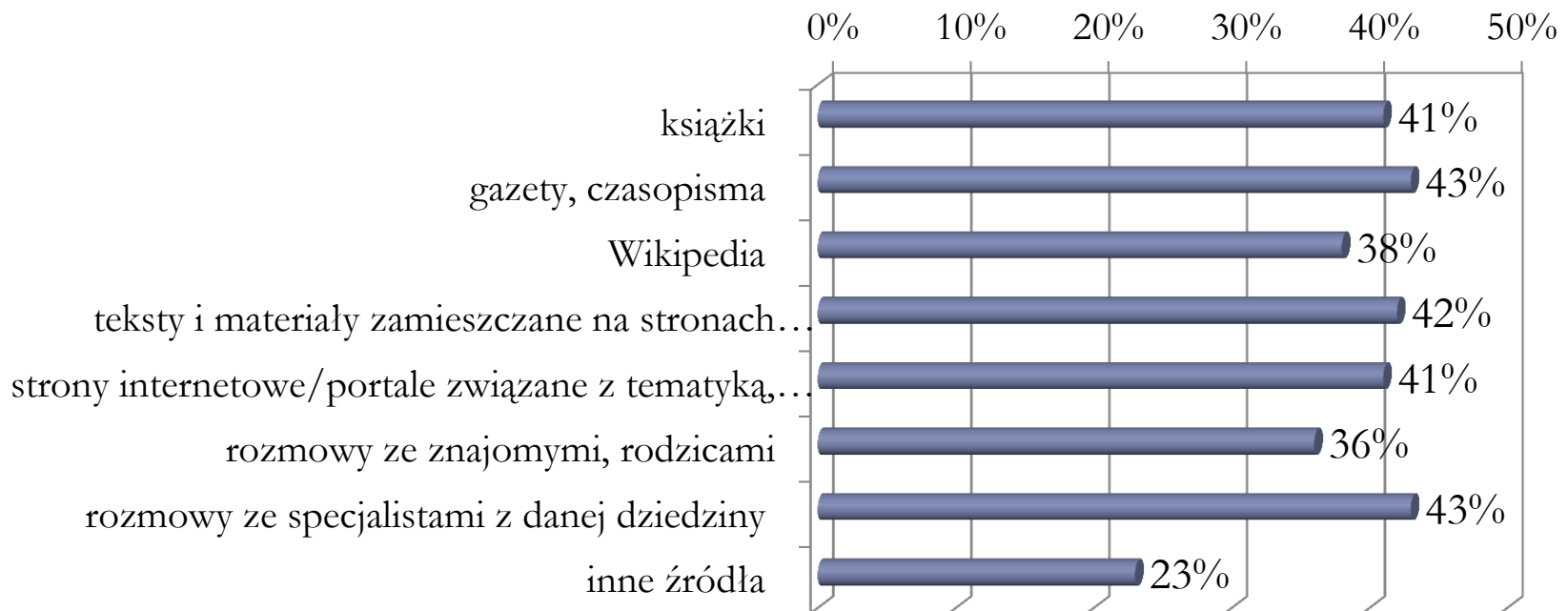
Źródła informacji wykorzystywane przy odrabianiu prac domowych, zadań dodatkowych i w ramach zajęć pozalekcyjnych (przed programem i w trakcie jego realizacji)

Jak często wykorzystywałeś (wykorzystywałaś):	Bardzo często (przy każdej pracy)		Często (przy większości prac)		Od czasu do czasu (przy ok. połowie prac)	
	przed	w trakcie	przed	w trakcie	przed	w trakcie
książki	8%	11%	18%	27%	32%	29%
gazety, czasopisma	9%	9%	13%	25%	25%	24%
Wikipedia	30%	40%	37%	30%	15%	15%
teksty i materiały zamieszczane na stronach internetowych przez innych uczniów	24%	36%	36%	33%	15%	14%
strony internetowe/portale związane z tematyką, która Cię interesowała	30%	38%	34%	36%	22%	11%
rozmowy ze znajomymi, rodzicami	25%	25%	24%	26%	26%	24%
rozmowy ze specjalistami z danej dziedziny	6%	8%	16%	21%	26%	18%
inne źródła	25%	25%	13%	15%	7%	15%

Zmiana częstotliwości wykorzystywania różnych źródeł informacji

W trakcie realizacji programu niemal 90% uczniów (205 osób) zwiększyło częstotliwość wykorzystywania co najmniej jednego dodatkowego (nie obowiązkowego) źródła informacji, przy czym w przypadku zdecydowanej większości tych uczniów (136 osób) zmiana ta dotyczyła co najmniej 3 różnych źródeł informacji.

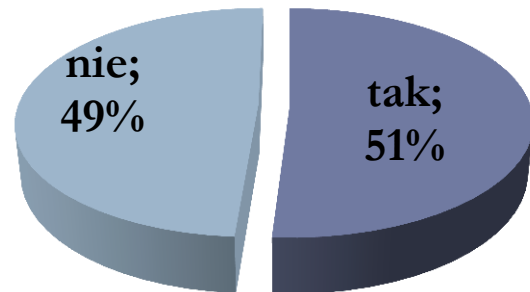
Odsetek uczniów, którzy zwiększyli częstotliwość wykorzystywania danego źródła informacji

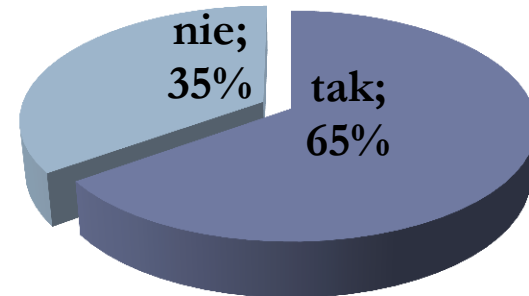
Aktywność uczniów związana z rozwijaniem własnych predyspozycji

Podejmowanie działań służących rozwijaniu własnych predyspozycji

Przed programem

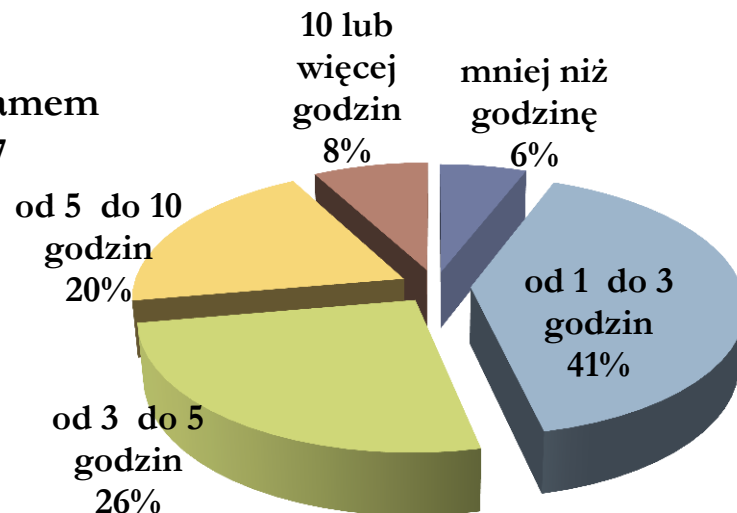

Po programie

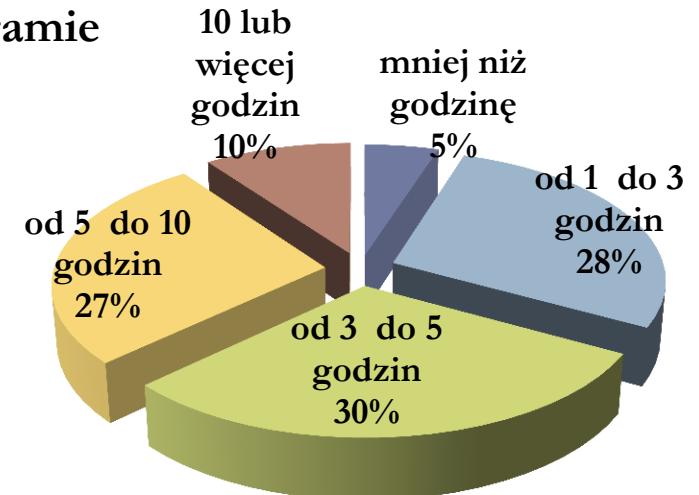

Liczba godzin w tygodniu poświęcanych na rozwijanie własnych predyspozycji

Przed programem
N=117

Po programie
N=149

Zmiana ilości czasu poświęcanego na aktywność związaną z rozwijaniem własnych predyspozycji

Pretest	Ilość czasu poświęcanego na rozwijanie własnych predyspozycji posttest					Ogółem - pretest
	mniej niż 1 godz.	1-3 godz.	3-5 godz.	5-10 godz.	10 lub więcej	
mniej niż 1 godz.	3	1	1	1	1	7
1-3 godz.	1	25	11	10	1	48
3-5 godz.	2	2	15	11	0	30
5-10 godz.	0	1	5	12	5	23
10 lub więcej	0	1	0	4	4	9
Ogółem - posttest	6	30	32	38	11	117

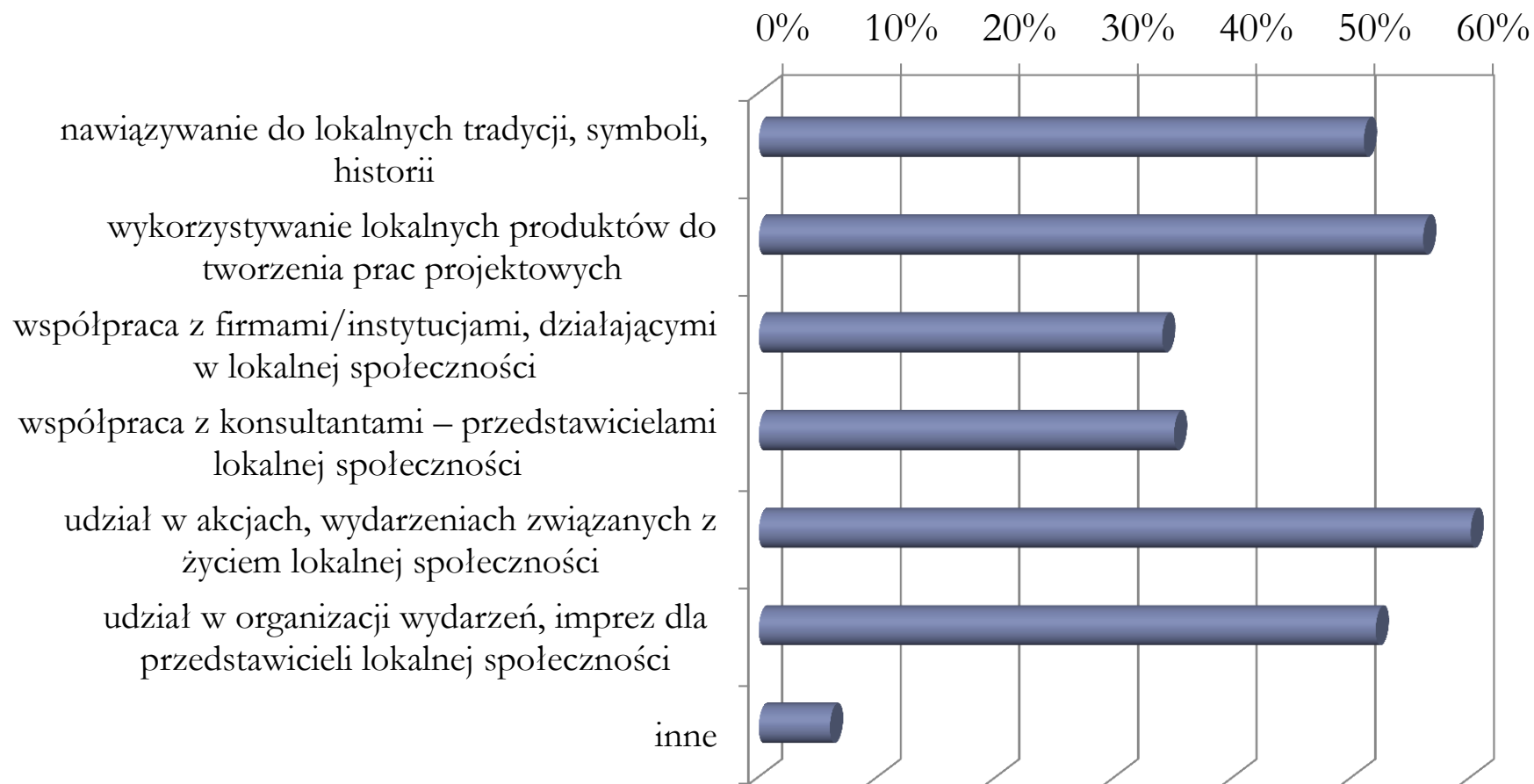
W przypadku 36% uczniów, którzy już przed programem uczestniczyli w zajęciach służących rozwijaniu własnych predyspozycji odnotowano wzrost ilości czasu poświęcanego na tego typu aktywność w trakcie realizacji programu .

Uzasadnienie braku aktywności związanej z rozwijaniem własnych predyspozycji

	Przed programem N=112	Po programie N=80
nie mam żadnych zainteresowań ani uzdolnień	14%	10%
nie mam potrzeby rozwijania swoich zainteresowań/uzdolnień	22%	14%
nie wiedziałem/am, co zrobić, żeby rozwijać swoje zainteresowania i uzdolnienia	20%	14%
w mojej okolicy (miejscowości) nie było żadnych zajęć, działań, podczas których mógłbym/mogłabym rozwijać swoje zainteresowania/uzdolnienia	20%	31%
nie mogłem/am rozwijać swoich zainteresowań/uzdolnień, ponieważ nie miałem/miałam na to czasu – było za dużo innych obowiązków (szkolnych, domowych)	18%	25%
nie mogłem/am rozwijać swoich zainteresowań/uzdolnień ze względów finansowych	3%	3%
nie mogłem/mogłam rozwijać swoich zainteresowań/uzdolnień z innych względów.	3%	3%

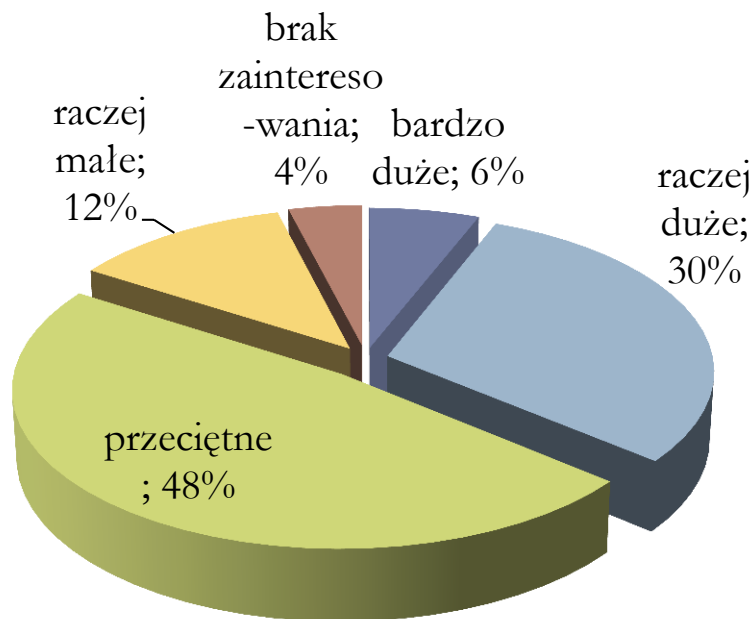
Działania związane ze specyfiką społeczności lokalnej podejmowane w ramach projektów uczniowskich

Odsetek uczniów deklarujących realizację danego typu działań

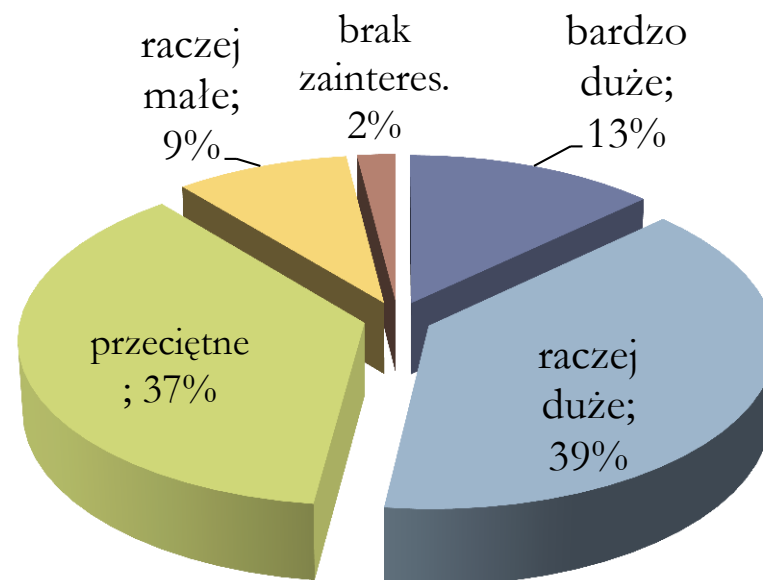

Zainteresowanie życiem społeczności lokalnej

Przed programem

Po programie

Ponad 85% uczniów (200 osób) deklaruje udział w działaniach związanych z życiem społeczności lokalnej w ramach realizowanego projektu uczniowskiego.

Zmiana poziomu zainteresowania życiem społeczności lokalnej

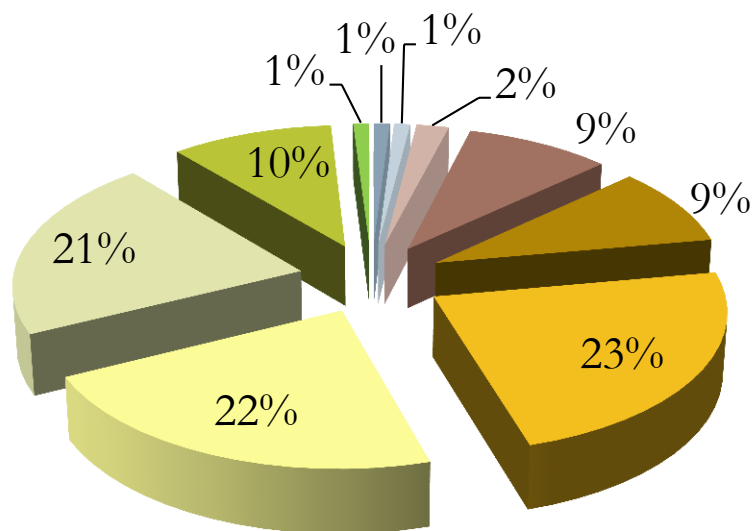
Pretest	Zainteresowanie życiem społeczności lokalnej posttest					Ogółem - pretest
	brak zainteresowania	małe	przeciętne	raczej duże	bardzo duże	
brak zainteresowania	0	1	6	1	1	9
małe	1	8	10	8	0	27
przeciętne	3	7	50	38	12	110
raczej duże	1	2	18	38	10	69
bardzo duże	0	3	0	4	7	14
Ogółem- posttest	5	21	84	89	30	229

W trakcie realizacji programu w przypadku 38% uczniów wzrosło zainteresowanie życiem i sprawami własnej społeczności lokalnej.

Umiejętność stosowania zasad efektywnej pracy w zespole – wynik testu

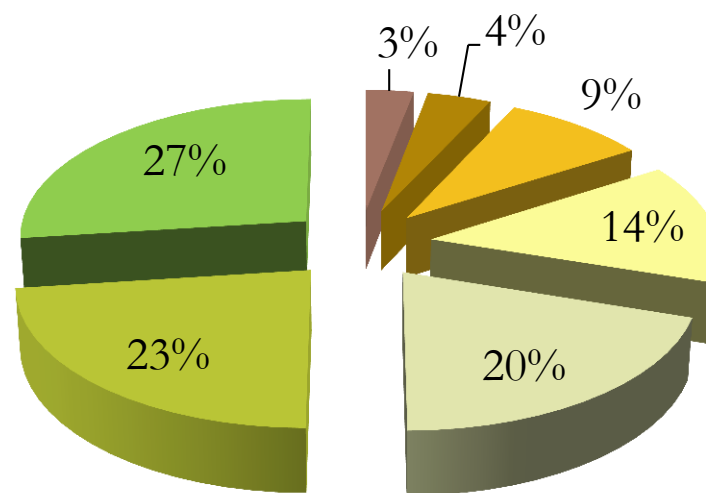
Przed programem

Liczba punktów w teście

Po programie

Liczba punktów w teście

Zmiana poziomu umiejętności stosowania zasad efektywnej pracy w zespole – wynik testu

Wynik - pretest	Posttest - wynik							Ogółem pretest
	4	5	6	7	8	9	10	
1	0	0	0	1	0	0	0	1
2	1	0	1	1	0	0	0	3
3	1	1	1	1	0	1	0	5
4	4	1	5	4	4	2	1	21
5	0	6	1	6	3	3	2	21
6	0	1	12	9	17	9	5	53
7	0	0	1	10	10	18	11	50
8	0	0	0	1	9	11	28	49
9	0	0	0	0	2	8	13	23
10	0	0	0	0	0	0	3	3
Ogółem posttest	6	9	21	33	45	52	63	229

Aż 75% uczniów uczestniczących w badaniach (172 osoby), uzyskało w badaniu końcowym wyższy wynik testu dotyczącego zasad efektywnej pracy w zespole.

Zmiana poziomu umiejętności związanych z pracą zespołową - samoocena

Ocena pretest	Posttest : 0 (brak umiejętności) – 10 (b. duże umiejętności)											Ogółem pretest
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
0 – brak	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	2
1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	2
3	0	1	0	1	0	0	0	0	1	0	1	4
4	0	1	0	0	0	0	0	1	1	0	2	5
5	0	0	0	0	0	1	5	3	2	8	11	30
6	1	0	0	0	0	2	0	3	6	7	7	26
7	0	0	0	0	0	2	2	4	11	13	7	39
8	0	0	1	0	0	1	2	4	12	8	13	41
9	0	0	0	0	2	1	0	3	11	19	11	47
10 –b. duże	0	0	0	0	0	1	1	0	6	10	15	33
Ogółem posttest	1	2	1	1	3	8	10	19	51	65	68	229

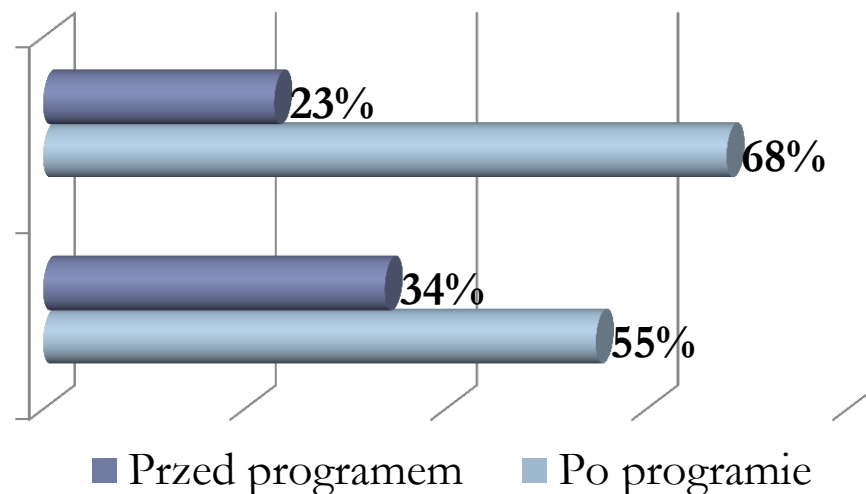
W przypadku 55% uczniów uczestniczących w badaniach odnotowano wzrost samooceny w zakresie umiejętności związanych z pracą zespołową.

Umiejętność stosowania zasad konstruktywnego rozwiązywania konfliktów

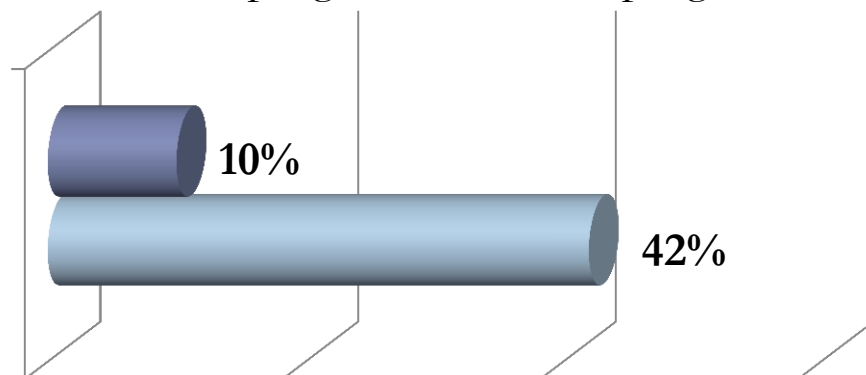
Odsetek uczniów, poprawnie wskazujących:

sposoby postępowania dające największe szanse na konstruktywne rozwiązanie konfliktu

zachowania, postawy i emocje, które pomagają w konstruktywnym rozwiązywaniu konfliktów

Odsetek uczniów poprawnie wskazujących zarówno zachowania, postawy, emocje, jak i sposoby postępowania dające największe szanse na konstruktywne rozwiązanie konfliktu

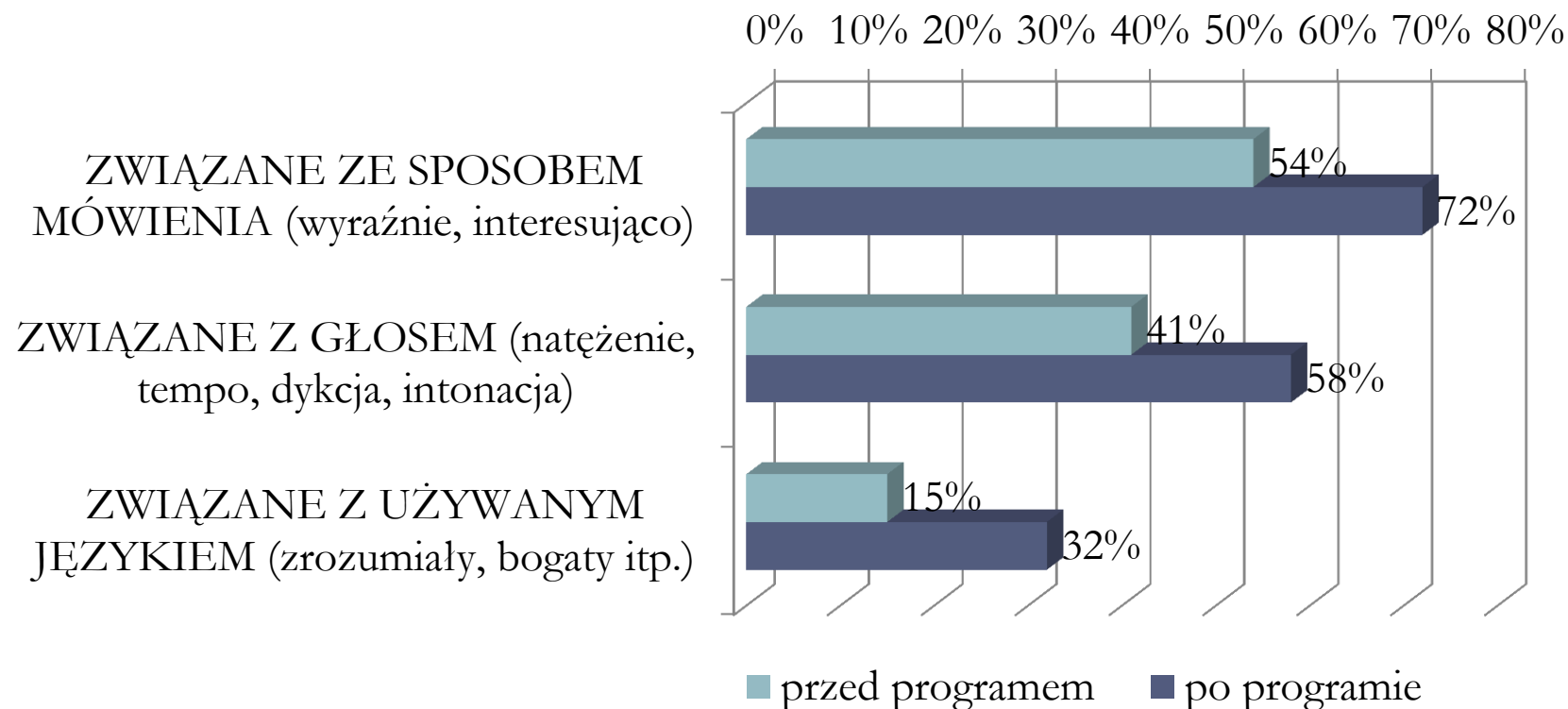
Zmiana poziomu umiejętności w zakresie konstruktywnego rozwiązywania konfliktów - samoocena

Ocena pretest	Posttest : 0 (brak umiejętności) – 10 (b. duże umiejętności)										Ogółem pretest
	0	1	3	4	5	6	7	8	9	10	
0 – brak	1	1	1	0	0	2	0	0	0	1	6
2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
3	0	0	0	0	0	2	1	1	2	3	9
4	0	0	0	1	0	3	2	4	1	4	15
5	0	0	1	0	6	8	3	4	6	2	30
6	0	0	0	3	1	5	3	10	5	3	30
7	1	0	0	1	4	5	1	10	12	7	41
8	0	0	1	0	1	3	8	12	9	6	40
9	0	0	0	1	0	1	3	7	11	8	31
10 –b. duże	0	0	2	0	0	3	0	4	6	11	26
Ogółem posttest	2	1	5	6	12	32	21	52	52	46	229

W przypadku 57% uczniów uczestniczących w badaniach odnotowano wzrost poziomu umiejętności konstruktywnego rozwiązywania konfliktów.

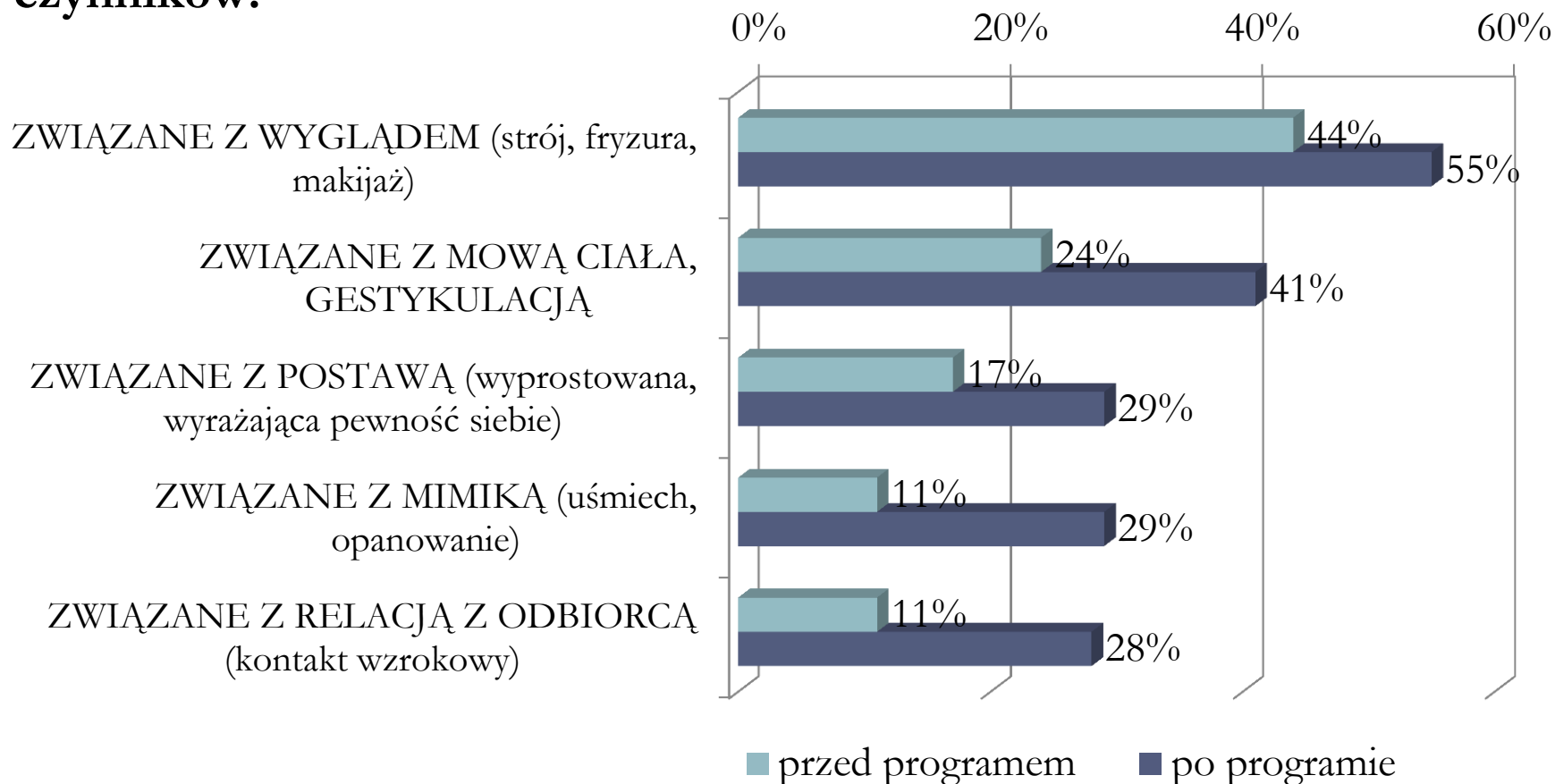
Umiejętność przygotowania prezentacji rezultatów własnej pracy – znajomość czynników werbalnych

Odsetek uczniów wymieniających następujące typy czynników:

Umiejętność przygotowania prezentacji rezultatów własnej pracy – znajomość czynników pozawerbalnych

Odsetek uczniów wymieniających następujące typy czynników:

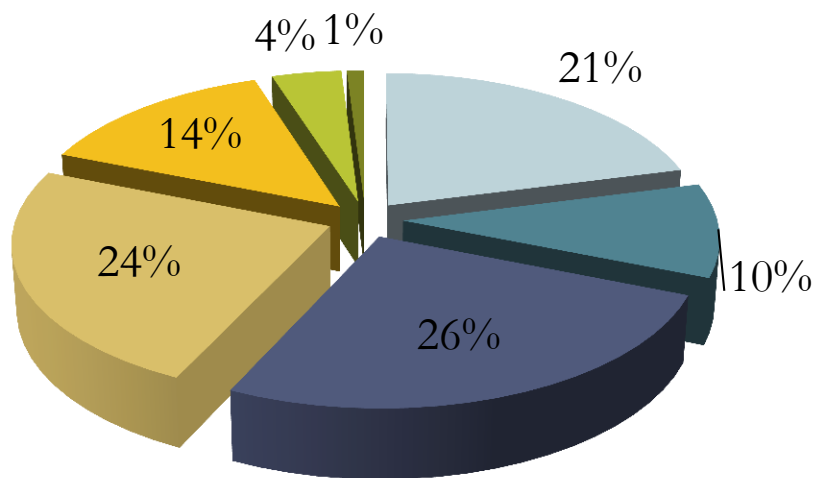

Umiejętność przygotowania prezentacji – znajomość czynników werbalnych i pozawerbalnych

Przed programem

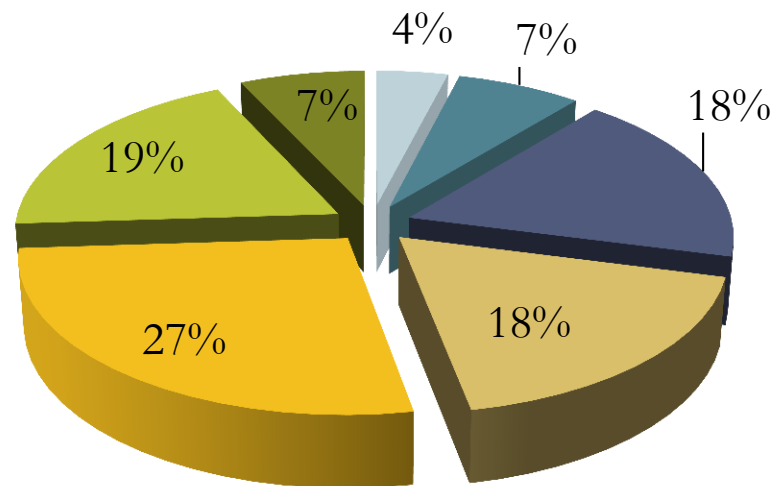
Odsetek uczniów z daną liczbą wymienionych typów czynników

0 1 2 3 4 5 6

Po programie

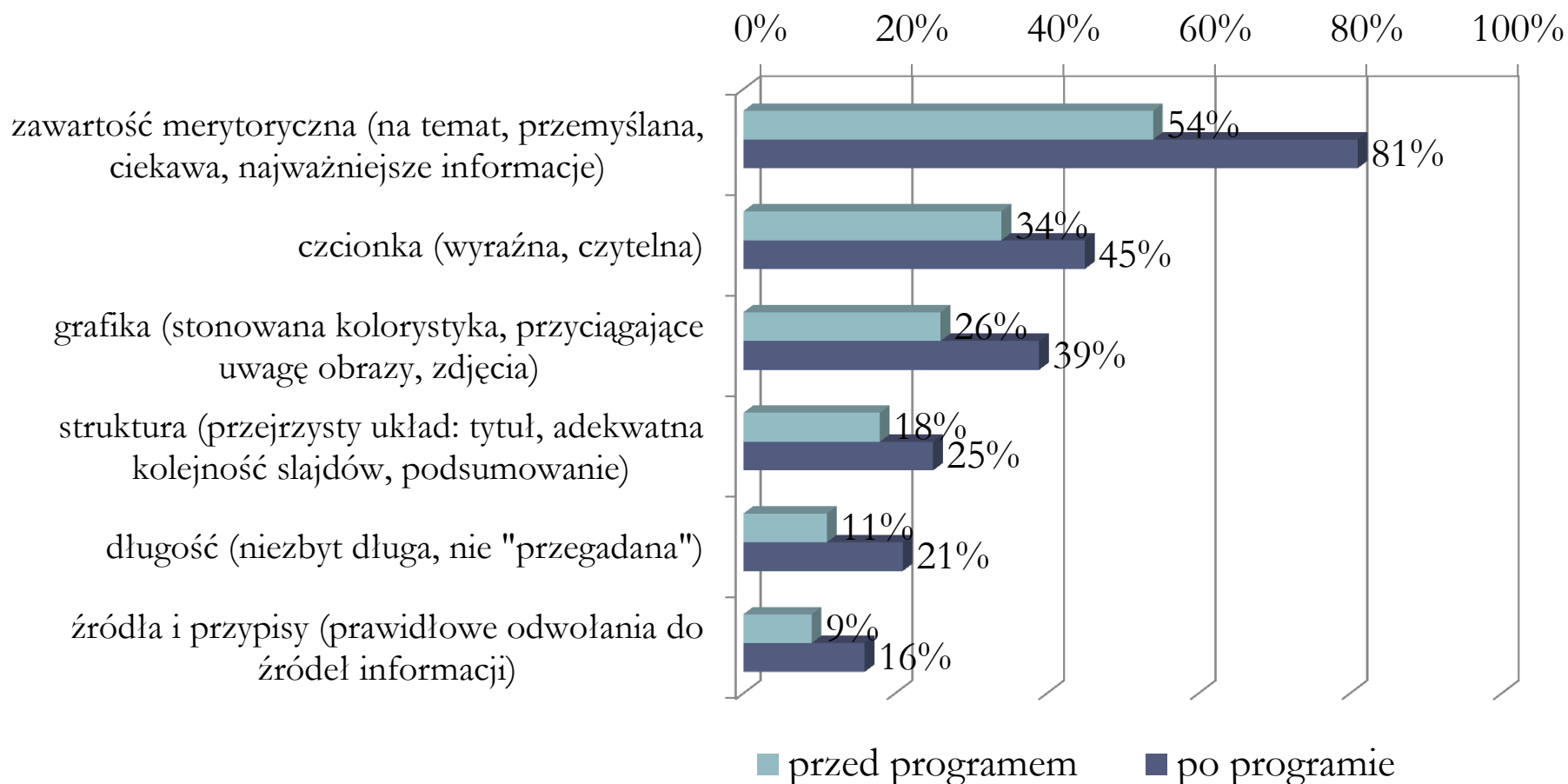
Odsetek uczniów z daną liczbą wymienionych typów czynników

0 1 2 3 4 5 6

Umiejętność przygotowania prezentacji multimedialnej

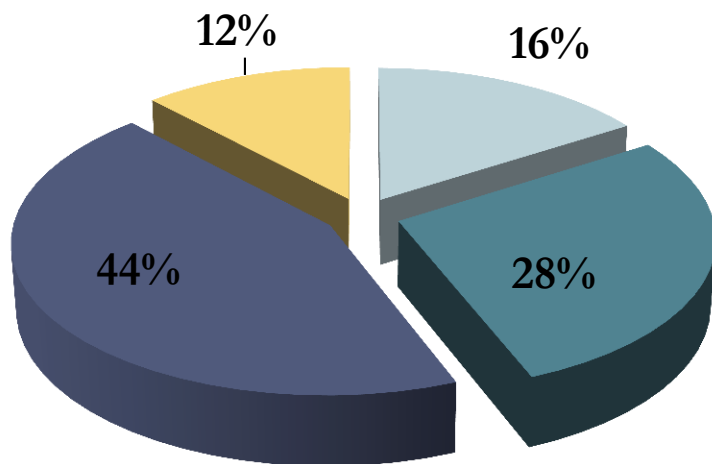
Odsetek uczniów wymieniających następujące typy czynników, na które należy zwrócić uwagę:

Umiejętność przygotowania prezentacji multimedialnej

Przed programem

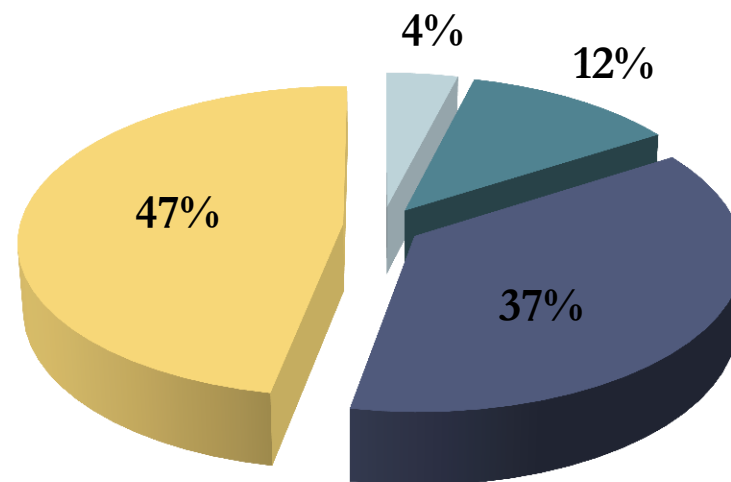
Odsetek uczniów z daną liczbą wymienionych typów czynników

0 1 2 3

Po programie

Odsetek uczniów z daną liczbą wymienionych typów czynników

0 1 2 3

Zmiana poziomu umiejętności w zakresie prezentacji własnych osiągnięć - samoocena

Ocena pretest	Posttest : 0 (brak umiejętności) – 10 (b. duże umiejętności)										Ogółem pretest
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
0 – brak	1	0	1	0	2	1	1	1	2	0	9
1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2	4
3	0	0	0	1	0	1	3	1	1	1	8
4	0	0	0	1	6	0	1	2	4	0	14
5	0	1	2	1	2	3	2	3	10	5	29
6	0	0	0	0	3	3	4	7	12	4	33
7	0	0	0	1	3	6	10	7	8	10	45
8	0	0	0	1	0	1	5	11	9	8	35
9	0	0	0	0	2	3	4	9	10	4	32
10 –b. duże	0	0	0	0	1	1	0	2	7	8	19
Ogółem posttest	3	1	3	5	19	19	30	43	64	42	229

W przypadku 52% uczniów uczestniczących w badaniach odnotowano wzrost samooceny umiejętności prezentacji własnych osiągnięć.

Wpływ programu na umiejętności uczniów związane z komunikacją , pracą zespołową i realizacją projektów

Czy po realizacji programu będzie Ci łatwiej:	Zdecydowanie łatwiej	Trochę łatwiej	Tak samo łatwo/trudno
planować różne działania (np. kolejne etapy projektów, przedsięwzięć)	51%	43%	6%
skutecznie komunikować się z innymi ludźmi w różnych sytuacjach życiowych	52%	37%	10%
pracować w zespole	67%	22%	11%
konstruktywnie rozwiązywać konflikty	43%	40%	17%
prezentować własne osiągnięcia, dokonania	43%	42%	15%

Wpływ programu na umiejętności uczniów w zakresie posługiwania się technologiami informacyjno – komunikacyjnymi

Czy po realizacji programu będzie Ci łatwiej:	Zdecydowanie łatwiej	Trochę łatwiej	Tak samo łatwo/trudno
posługiwać się technologiami informacyjno – komunikacyjnymi (komputer, Internet)	48%	34%	18%
tworzyć prezentacje multimedialne	51%	30%	19%
wyszukiwać w Internecie potrzebne informacje i materiały	58%	22%	20%
korzystać z interaktywnych zasobów internetowych np. platform edukacyjnych	36%	44%	20%
tworzyć i publikować własne teksty, prezentacje lub inne materiały w Internecie	34%	42%	23%
prowadzić dokumentację projektu uczniowskiego z wykorzystaniem programów komputerowych	36%	48%	15%

Zmiana poziomu umiejętności w zakresie posługiwania się technologiami informacyjno – komunikacyjnymi (samoocena)

Ocena pretest	Posttest : 0 (brak umiejętności) – 10 (b. duże umiejętności)											Ogółem pretest	
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
0 – brak	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	2
3	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
4	0	0	0	1	0	2	0	0	2	0	0	0	5
5	0	0	0	0	0	0	2	2	1	3	1	9	
6	0	0	0	0	1	0	2	2	2	1	3	11	
7	0	0	0	0	0	1	0	2	5	6	9	23	
8	0	0	1	0	0	0	0	5	10	9	8	33	
9	0	1	0	0	0	0	1	5	8	22	31	68	
10 –b. duże	1	0	0	0	1	2	1	5	6	16	44	76	
Ogółem posttest	1	1	1	1	3	6	6	21	34	59	96	229	

W przypadku 41% uczniów uczestniczących w badaniach odnotowano wzrost samooceny dotyczącej umiejętności posługiwania się technologiami informacyjno – komunikacyjnymi.

Podsumowanie wyników badań panelowych

Ogólna ocena programu

– poziom zadowolenia uczestników

Zdecydowana większość uczniów uczestniczących w badaniach panelowych wyraziła zadowolenie z uczestnictwa w programie „Przedsiębiorczość”:

- Ponad 90% uczniów podobały się zajęcia prowadzone w ramach programu;
- Ponad połowa badanych (60% ogółu) nie sformułowała żadnej sugestii dotyczącej ewentualnych korekt w programie (niemal co trzecia osoba z tej grupy podkreśliła, że program spełnia wszystkie jej oczekiwania, jest interesujący i atrakcyjny).

Pozostali uczniowie postulowali włączenie do programu spotkań ze specjalistami z różnych dziedzin, wykorzystanie w większym zakresie narzędzi i materiałów cyfrowych i zróżnicowanych form prowadzenia zajęć (np. wprowadzenie konkursów), oraz zwiększenie proporcji działań praktycznych (związanych z realizacją zadań w ramach projektu uczniowskiego) w stosunku do ilości przekazywanych zagadnień teoretycznych (przy czym te ostatnie też powinny zostać zilustrowane przykładami i ciekawostkami dotyczącymi realnych, aktualnych wydarzeń lub sytuacji, z którymi młodzież spotyka się w codziennym życiu).

Poziom realizacji założonych celów – wiedza i umiejętności wchodzące w skład postawy przedsiębiorczej (1)

Wyniki przeprowadzonych badań pokazują, że w wyniku realizacji programu w roku 2014 zrealizowano wszystkie założone cele związane ze zmianą poziomu wiedzy, umiejętności i zachowań uczniów:

- Większość uczniów pogłębiła wiedzę i umiejętności wchodzące w skład postawy przedsiębiorczej. Po zakończeniu programu:
- **ponad połowa uczniów (54% ogółu) potrafi samodzielnie zaplanować kolejne etapy projektu uczniowskiego** oraz adekwatne do nich działania, umożliwiające efektywną realizację każdego etapu (51% ogółu). Wyniki testu potwierdza także wzrost samooceny badanych w analizowanym obszarze. Po programie 58% uczniów ocenia swoje umiejętności związane z planowaniem różnych przedsięwzięć wyżej niż przed programem.
- **ponad połowa uczniów (58%) potrafi stosować zasady skutecznej komunikacji w różnych sytuacjach życiowych**, o czym świadczy wysoki (co najmniej 9 na 10 punktów możliwych do uzyskania) wynik testu z tego zakresu. Co ważne, blisko 70% badanych uzyskało w badaniu końcowym wyższy (niż w badaniu początkowym) wynik testu dotyczącego stosowania zasad skutecznej komunikacji w różnych sytuacjach życiowych.

Poziom realizacji założonych celów – wiedza i umiejętności wchodzące w skład postawy przedsiębiorczej (2)

- **W trakcie realizacji programu niemal 90% uczniów (205 osób) zwiększyło aktywność w zakresie poszukiwania i wykorzystywania zróżnicowanych źródeł informacji zwiększając częstotliwość sięgania do różnych zasobów przy wykonywaniu prac domowych, zadań dodatkowych i zajęć pozalekcyjnych.**
- **Niemal co trzeci z badanych uczniów (33% ogółu) podczas programu zwiększył aktywność związaną z rozwijaniem swoich predyspozycji: 14% uczniów, którzy wcześniej nie podejmowali żadnych działań w tym kierunku zaangażowało się w taką aktywność, a 36% tych, którzy już wcześniej brali udział w zajęciach rozwijających ich zdolności zaczęło poświęcać na tego typu działania więcej czasu niż przed programem.**

Zarówno przed realizacją programu, jak i po jej zakończeniu uczniowie najczęściej deklarują udział w dodatkowych (nie obowiązkowych) zajęciach i konkursach sportowych, artystycznych oraz kołach przedmiotowych, lekcjach języków obcych, akcjach i projektach charytatywnych.

Poziom realizacji założonych celów – zainteresowanie specyfiką społeczności lokalnej i umiejętności posługiwania się technologiami informacyjno – komunikacyjnymi

- Po programie ponad 50% uczniów deklaruje duże zainteresowanie życiem swojej społeczności lokalnej. Co ważne, **ponad 85% ogółu badanych w swoich projektach uczniowskich podejmowało działania związane ze specyfiką lokalnej społeczności.**
- **Ponad 40% uczniów zwiększyło umiejętności w zakresie posługiwania się technologiami informacyjno – komunikacyjnymi** (deklarując wyższą samoocenę tych umiejętności w badaniu końcowym niż w badaniu początkowym), w związku z czym uważają, że **po programie będzie im łatwiej:**
  - **prowadzić dokumentację projektu uczniowskiego z wykorzystaniem programów komputerowych (85% wskazań).**
  - **posługiwać się technologiami informacyjno – komunikacyjnymi (82% wskazań).**
  - **tworzyć prezentacje multimedialne (81% wskazań).**
  - **wyszukiwać w Internecie potrzebne informacje i materiały i korzystać z interaktywnych zasobów internetowych (po 80% wskazań).**
  - **tworzyć i publikować własne teksty, prezentacje lub inne materiały w Internecie (77% wskazań).**

Poziom realizacji założonych celów – wiedza i umiejętności w zakresie pracy zespołowej (1)

W trakcie realizacji programu 75% uczniów pogłębiło wiedzę i umiejętności w zakresie pracy zespołowej osiągając w końcowym teście z tego zakresu wyższy wynik niż w badaniu początkowym. Po programie:

- **Zdecydowana większość uczniów (70% ogółu) potrafi stosować większość zasad efektywnej pracy w zespole, o czym świadczy końcowy wynik testu z tego zakresu (co najmniej 8 punktów na 10 możliwych do uzyskania).**
- **Ponad połowa uczniów potrafi dobrze przygotować prezentację rezultatów własnej pracy – potrafi poprawnie wymienić co najmniej dwa czynniki werbalne i co najmniej dwa czynniki pozawerbalne, na które należy zwrócić uwagę dokonując prezentacji własnych osiągnięć, ponad 80% wie także, jak powinna wyglądać dobrze skonstruowana prezentacja multimedialna.**
- **Ponad 40% uczniów potrafi stosować zasady konstruktywnego rozwiązywania konfliktów - poprawnie wskazuje zarówno zachowania, postawy, emocje, jak i sposoby postępowania dające największe szanse na konstruktywne rozwiązanie konfliktu.**

Informacje z wywiadów grupowych

Charakterystyka uczestników badania

Tematyka zrealizowanych projektów

Trudności w realizacji projektów

Ocena programu i jego efektów

Charakterystyka uczestników wywiadów grupowych

- W ramach badania przeprowadzono pięć wywiadów grupowych, w każdym z nich uczestniczyło troje uczniów reprezentujących 11 grup projektowych.
- Większość badanych (8 osób) - uczęszczała do szkół zlokalizowanych w małych miejscowościach, liczących do 5 tys. mieszkańców, 3 osoby to uczniowie szkół usytuowanych w miastach od 5 do 50 tys. mieszkańców, a pozostałe 4 osoby, to uczniowie szkół z miast liczących powyżej 50 tys. mieszkańców.
- Dziesięcioro badanych, to uczniowie klas drugich, a kolejnych pięcioro - uczniowie klas trzecich.
- W projektach realizowanych przez badanych uczniów uczestniczyło od 5 do 40 osób, przy czym 1/3 badanych to uczestnicy projektów realizowanych przez 20 do 30 osób.

Tematyka zrealizowanych projektów

- Badani uczniowie to uczestnicy 11 projektów, z których:
  - ❖ trzy, oparte na wolontariacie, wiązały się z realizacją działań na rzecz dzieci,
  - ❖ dwa polegały na organizacji imprez (koncertu i kiermaszu) umożliwiających zbiórkę pieniędzy na rzecz osób w trudnej sytuacji życiowej;
  - ❖ dwa były projektami badawczo – popularyzatorskimi, mającymi na celu zebranie informacji i promowanie wiedzy na konkretny temat;
  - ❖ jeden dotyczył wspomagania młodzieży w dokonywaniu przyszłych wyborów życiowych poprzez cykl zajęć z zakresu przedsiębiorczości, finansów, prowadzenia własnej działalności gospodarczej;
  - ❖ jeden dotyczył popularyzacji lokalnego dziedzictwa poprzez organizację jasełek w języku kaszubskim;
  - ❖ jeden polegał na zbiórce elektroodpadów na terenie gminy i popularyzacji wiedzy na ten temat;
  - ❖ jeden dotyczył przybliżenia różnic i podobieństw miejscowości o takiej samej nazwie jak miejscowość zamieszkania badanych.

Problemy w realizacji projektów

Jako największe i/lub najczęściej występujące trudności pojawiające się w ramach realizowanych projektów badani wskazywali:

- prowadzenie dokumentacji projektu (uznano je za czynność obciążająco czasowo (sprawozdania), dodatkowy obowiązek (np. konieczność zbierania faktur), nową umiejętność, którą trzeba zdobyć, żeby być w stanie wykonać zadanie. Z tego powodu, prowadzenie dokumentacji projektu wskazywano jako element programu realizowany najmniej chętnie.
- rozmaite kwestie dotyczące organizacji i podziału zadań (pracy grupowej i komunikacji). Co warto podkreślić, była to trudność malejąca pod wpływem zdobywanych z czasem umiejętności i doświadczenia.

Ocena programu

- Oceniając program jako całość, wszyscy badani uznali go za atrakcyjny i dopasowany do potrzeb uczniów. Opisując jego atuty wskazywali głównie na przydatność nabywanych umiejętności (szczególnie tych wyniesionych z projektów) i wiedzy w ich życiu, w zakresie pracy w zespole, planowania działań, zarządzania czasem i wydatkami, prezentowania siebie lub efektów swojej pracy.
- Oceniając materiały, badani uznali je w znacznej większości za dobrze przygotowane, przejrzyste, łatwe do wykorzystania, pomagające w realizacji projektu i nawiązujące do życia.

Ocena efektów programu

Program spełnił oczekiwania badanych, co wiązało się przede wszystkim z sukcesem podjętych projektów i realizacją zaplanowanych w nich celów, a także zdobyciem przez uczniów nowych umiejętności i kompetencji w ramach różnych obszarów:

- umiejętności planowania nowych przedsięwzięć, planowania czasu w ich ramach oraz dysponowania budżetem (7 wypowiedzi);
- umiejętności komunikacyjnych i pracy w grupie, podziału zadań, efektywnego rozwiązywania problemów wewnątrzgrupowych (6 wypowiedzi);
- odwagi i umiejętności podejmowania nowych wyzwań (4 wypowiedzi);
- nawiązywania nowych kontaktów, znajdowania źródeł informacji poprzez kontakt z instytucjami czy osobami (4 wypowiedzi);
- znajomości tradycji i historii regionu i zaangażowania w sprawy lokalne (4 wypowiedzi);
- świadomości własnych predyspozycji (3 wypowiedzi);
- rozwoju cech postrzeganych przez uczniów jako istotne dla ich przyszłości – głównie odpowiedzialności i wytrwałości (3 wypowiedzi).

Ocena programu – wypowiedzi badanych

„Jakiego zadania bym nie otworzyła na platformie, wszystko było tak objaśnione, że zawsze mogłam je wykonać.”

„Skorzystaliliśmy z ćwiczeń na platformie i tam były ćwiczenia o tym jak pracować w grupie. I to nam bardzo pomogło w tym, żeby jak najlepiej ze sobą pracować i żeby to nam dawało radość.”

„Jednym z naszych celów było polepszenie umiejętności pracy w grupie i udało nam się to osiągnąć, to przełożyło się na pracę na lekcjach.”

„Dla mnie to jest doświadczenie na całe życie, bo ja nie wiem czy przed projektem to ja bym się odważyła pójść do takiej pani kierownik i powiedzieć: „Przepraszam bardzo, chciałabym się dowiedzieć ...”

„Nauczyliśmy się współpracy w grupie i kompromisu.”

[program] „Uczy tego, co przydatne w naszym codziennym życiu.”